

Анатомія людини для стоматологів

Посібник містить короткі сучасні дані про будову фізичного тіла людини. Його особливістю є те, що він стисло охоплює всі розділи анатомії людини, має не-великий розмір та значний обсяг конкретної інформації. Опис анатомічних утворів супроводжується латинською мовою, їх назви неодноразово повторюються, що дає можливість студенту краще їх запам'ятати. Латинські терміни подані у підручнику згідно з українським стандартом Міжнародної (Сан-Паулу) анатомічної номенклатури (Київ, 2001). Матеріал підручника викладений згідно із новою навчальною програмою з анатомії людини, створеної на засадах Болонської декларації в кредитно-модульній системі організації навчального процесу. Посібник може бути корисним для студентів стоматологічного та медичного факультетів — як основа знань з анатомії людини; для студентів стоматологічного факультету — як посібник, що містить розширений розділ про будову зубів; для студентів фарма-цевтичного факультету — оскільки подає стислий опис основних анатомічних структур будови тіла людини; для студентів факультетів, що вивчають загальну анатомію людини, і для лікарів — що дає можливість їм пригадати будову організму людини.

АНАТОМІЯ ЛЮДИНИ ДЛЯ СТОМАТОЛОГІВ

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК
ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

За редакцією

*засл. діяча науки і техніки України, академіка Української академії наук,
доктора мед. наук, проф. Я.І. ФЕДОНЮКА*

ТЕРНОПІЛЬ
НАВЧАЛЬНА КНИГА – БОГДАН

ББК 28.706

УДК 611

А 64

Авторський колектив:

Я.І. Федонюк, М.В. Юшак, І.Є. Герасимюк, І.І.Боймиструк,
Л.Я. Федонюк, А.М. Пришляк, П.П. Флекей, Л.С. Білик, А.Л. Білик,
Р.В. Говда, А.В. Гантімуров, С.І. Яворська

Рецензенти:

Завідувач кафедри анатомії людини Української медичної
стоматологічної академії, доктор мед. наук,
професор *Шерстюк О.О.*;

Завідувач кафедри ортопедичної стоматології ВНЗ Тернопільський
державний медичний університет ім. І.Я.Горбачевського, доктор мед. наук,
професор *Черкашин С.І.*;

Завідувач кафедри стоматології факультету післядипломної освіти лікарів
Івано-Франківського національного медичного університету, заслужений діяч науки
і техніки України, доктор мед. наук,
професор *Рожко М.М.*

АНАТОМІЯ ЛЮДИНИ ДЛЯ СТОМАТОЛОГІВ.

А 64 Навчально-методичний посібник до практичних занять. —

Тернопіль: Навчальна книга — Богдан, 2022. — 576 с.

ISBN 978-966-10-8024-8

Посібник містить короткі сучасні дані про будову фізичного тіла людини.

Його особливістю є те, що він стисло охоплює всі розділи анатомії людини, має невеликий розмір та значний обсяг конкретної інформації.

Опис анатомічних утворів супроводжується латинською мовою, їх назви неодноразово повторюються, що дає можливість студенту краще їх запам'ятати.

Латинські терміни подані у підручнику згідно з українським стандартом Міжнародної (Сан-Паулу) анатомічної номенклатури (Київ, 2001).

Матеріал підручника викладений згідно із новою навчальною програмою з анатомії людини, створеної на засадах Болонської декларації в кредитно-модульній системі організації навчального процесу.

Посібник може бути корисним для студентів стоматологічного та медичного факультетів — як основа знань з анатомії людини; для студентів стоматологічного факультету — як посібник, що містить розширений розділ про будову зубів; для студентів фармацевтичного факультету — оскільки подає стислий опис основних анатомічних структур будови тіла людини; для студентів факультетів, що вивчають загальну анатомію людини, і для лікарів — що дає можливість їм пригадати будову організму людини.

ББК 28.706

УДК 611

Охороняється законом про авторське право.

*Жодна частина цього видання не може бути відтворена
в будь-якому вигляді без дозволу автора чи видавництва*

ISBN 978-966-10-8024-8

© Навчальна книга — Богдан,
майнові права, 2022

АНАТОМІЯ ЛЮДИНИ ДЛЯ СТОМАТОЛОГІВ

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК

ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

За редакцією

*засл. діяча науки і техніки України, академіка Української академії наук,
доктора мед. наук, проф. Я.І. ФЕДОНЮКА*

ПЕРЕДМОВА

Курс анатомії людини, що має свої специфічні ознаки, є одним із найскладніших предметів у системі медичної освіти. Студенти за короткий час повинні запам'ятати велику кількість анатомічних термінів українською та латинською мовами, зрозуміти та завчити особливості будови анатомічних структур. Процес вивчення анатомії людини, що насичений значною кількістю фактичного матеріалу, звісно, не легкий, але надзвичайно необхідний для подальшого вивчення медичних дисциплін.

У більшості випадків, особливо на початку вивчення предмета, важко засвоїти значну кількість фактичного матеріалу, але для подальшого вивчення ряду медичних дисциплін — це необхідно. Тому головною метою цієї праці стало доступне для розуміння та для запам'ятовування викладення необхідного матеріалу у вигляді конспекту.

Невеликий розмір та значний обсяг конкретної інформації — одна з пере-

ваг нашого видання. Даний стислий підручник з анатомії людини для стоматологів є сучасним за науковим змістом, де анатомічні терміни подані згідно з українським стандартом Міжнародної анатомічної номенклатури (Сан-Паулу, 1997), прийнятим у Києві в 2001 р., та Міжнародною гістологічною номенклатурою (українсько-англійсько-латинський словник термінів з цитології, гістології та мікроанатомії) — Львів, 2001.

Цей посібник відповідає європейським вимогам викладання анатомії і узгоджений із новою навчальною програмою з анатомії людини для стоматологів.

При викладенні фактичного матеріалу, який написаний стисло, у зручній для читання і сприйняття формі, звертається увага на функціональну роль анатомічних структур. Деякі розділи, що важко засвоюються студентами, розширені. Кожна анатомічна структура супроводжується латинською назвою, яка повторюється неодноразово в тексті. Таке повторення латинською мовою анатомічних термінів, на нашу думку, сприяє їх кращому запам'ятовуванню.

Цей конспект до практичних занять з анатомії людини є хорошим повторенням основ медичних знань для стоматологів, а також для пересічного читача, оскільки він містить всі основні анатомічні структури будови тіла людини, а студенту дасть можливість запам'ятати основний фактичний матеріал.

Як правило, підручники з анатомії людини для стоматологів є громіздкими, детально описують форму, будову і функцію складових тіла людини.

Ми пропонуємо студенту матеріал у вигляді конспекту (витягу) про будову тіла людини, з детальним аналізом будови зубів, який дасть можливість вивчити основні аспекти складових людського організму, їх функціональні можливості.

Природно, що для більш детального вивчення анатомії людини стоматологами та висвітлення “конкретних цілей” і “змісту теми” потрібно користуватись традиційними підручниками з анатомії та атласами, на які даний навчально-методичний посібник не претендує.

Вступ до анатомії

Предмет і завдання анатомії. Методи дослідження в анатомії. Основні сучасні напрямки розвитку анатомії

Анатомія людини є фундаментальною наукою не тільки в підготовці лікарів, але і всієї культури світосприйняття.

Видатний вчений-лікар Мухін Є.Й. (1766-1850) ще у XVIII столітті зауважив: “Лікар не анатом не тільки не корисний, а й шкідливий”.

Анатомія є складовою частиною науки **морфології**. До неї належать також гістологія (наука про тканини), цитологія (наука про клітину), ембріологія (наука про розвиток зародка), патологічна анатомія (наука про будову організму, зміненого під впливом різних захворювань).

Анатомія разом із фізіологією складає фундамент медичної освіти та медичної науки.

У свій час видатний акушер-гінеколог Губарев О.П. (1855-1931) писав: “**Без анатомії і фізіології немає ні терапії, ні хірургії... а є лише прикмети та забобони**”.

Анатомія — це наука про форму і будову організму людини і його складових органів та систем, а також про їх розвиток і функції. Ця наука належить до біологічних наук, об’єднаних загальним терміном “морфологія” (від грецького *morpho* — форма, *logos* — вчення).

Завдання анатомії як науки полягає у системному підході до опису форми, будови і положення (топографії) частин та органів тіла в поєднанні з виконуваними функціями з урахуванням вікових, статевих та індивідуальних особливостей людини. У зв’язку із зазначеним, анатомію поділяють на:

- ♦ *описову анатомію* (опис органів, які вивчали під час розтину трупів);
- ♦ *системну анатомію* (вивчення організму за системами — кістковою, м’язовою, внутрішніми органами тощо);
- ♦ *топографічну анатомію* (вивчає взаємне розміщення органів, судин і нервів у різних ділянках тіла, що має значення для хірургії);
- ♦ *пластичну анатомію* (досліджує статичну і динамічну зовнішніх форм тіла, а внутрішню будову розглядає переважно для того, щоб зрозуміти виразність зовнішніх форм тіла людини, тобто вивчає пропорції тіла і його форми; її викладають переважно у художніх навчальних закладах при підготовці скульпторів та художників). Пластичну анатомію ще називають прикладною анатомією.
- ♦ *функціональну анатомію* (вивчає окремі органи і системи органів у зв’язку з їх функцією);

Кінець безкоштовного
уривку. Щоби читати далі,
придбайте, будь ласка,
повну версію книги.

ridmi
ТВІЙ УЛЮБЛЕНИЙ КНИЖКОВИЙ

КУПИТИ